

*Аналітична записка
 Серія ««Національна безпека»», № 5, 2019*

ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ КООРДИНАЦІЇ ТА МОНІТОРИНГУ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

О. О. Резнікова, к. е. н., с. н. с., засл. економіст України,
 завідувач відділу стратегічного планування
 Національного інституту стратегічних досліджень
 С. В. Ковалівська, головний консультант
 відділу регіональної політики
 Національного інституту стратегічних досліджень

Реалізація Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) має важливе значення для України, оскільки дозволяє досягти помітних результатів у пріоритетних сферах – здоров'я і благополуччя людей, мир і безпека, майбутнє дітей, економічний розвиток, соціальний захист і справедливість, стійка держава, розвиток громад та інше. Наявність низки вад в організації роботи щодо імплементації ЦСР в Україні знижує ефективність відповідної діяльності. Розроблені рекомендації дозволяють вирішити виявлені проблеми.

Висновки і рекомендації

У ході проведеного дослідження виявлено ризики у сфері імплементації ЦСР України, які ускладнюють досягнення країною визначених орієнтирів до 2030 року. Це, зокрема, обумовлено такими вадами у сфері публічного управління сталим розвитком:

- відсутність системності та недостатня координація заходів щодо

імплементатії ЦСР на всіх рівнях;

- неврегульованість питань стратегічного планування сталого розвитку як на національному, так і на регіональному й місцевому рівнях, що викликає неузгодженість регіональних і місцевих стратегій розвитку із національними ЦСР;
- відсутність можливості оцінювання поточного стану, визначення відповідних орієнтирів для стратегічного планування сталого розвитку регіонів та громад, а також прогресу досягнення ЦСР на регіональному та місцевому рівнях.

Також виявлено ризик запровадження в Україні фрагментарної та неефективної системи моніторингу досягнення ЦСР, яка не відповідатиме положенням Порядку денного ООН до 2030 року, а також не узгоджуватиметься із цілями та завданнями децентралізації, під час якої відбувається передача з державного рівня на місцевий низки повноважень та ресурсів в багатьох сферах, що охоплюють ЦСР.

З метою вирішення зазначених проблем запропоновано врегулювати питання координації і багаторівневого моніторингу імплементатії ЦСР в Україні шляхом внесення змін до Указу Президента України від 30.09.2019 № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Реалізація запропонованих заходів дозволить досягти визначених орієнтирів у сфері сталого розвитку України до 2030 року, уникнути неузгодженості заходів, які реалізуються на різних рівнях, запобігти розпорошенню ресурсів, які виділяються на відповідні цілі, а також підвищити ефективність реалізації визначених Президентом України завдань у цій сфері.

Обґрунтування

Ураховуючи, що відповідно до Указу Президента України від 7 жовтня 2019 року № 737 одним зі статутних завдань Національного інституту стратегічних досліджень є наукове обґрунтування, аналіз та оцінка проблем і перспектив сталого розвитку України, 22 жовтня 2019 р. Інститутом було проведено круглий стіл на тему «Україна на шляху сталого розвитку: проблеми і перспективи». У заході взяли участь представники органів державної влади, наукових установ, а також міжнародних організацій, у тому числі системи ООН.

Під час круглого столу було визначено низку проблемних питань, зокрема щодо необхідності забезпечення дієвої координації та моніторингу заходів з імплементатії Цілей сталого розвитку в Україні, а також державного стратегічного планування як на національному, так і на регіональному і місцевому рівнях, належного ресурсного та інформаційно-технологічного забезпечення відповідних процесів.

Недоліки координації заходів з імплементатії ЦСР. Процес координації заходів з імплементатії ЦСР в Україні нормативно не врегульований. Міжвідомча

робоча група високого рівня утворювалася для координації процесу з вироблення загального бачення ЦСР для України, визначення відповідних завдань та показників з кожної цілі, забезпечення координації діяльності 17 експертних цільових підгруп з адаптації ЦСР, підготовки проекту Національної доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна». На даний час ці завдання виконані.

Фактично ключову роль в організаційному забезпеченні імплементації ЦСР в Україні відіграє Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, яке було визначено виконавчим секретаріатом зазначеної Міжвідомчої робочої групи, а у сфері моніторингу – Державна служба статистики. Загалом система імплементації ЦСР викладена у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна», а порядок моніторингу відповідних показників затверджений розпорядженням КМУ від 21 серпня 2019 р. № 686-р.

При цьому не унормованими залишаються такі питання: аналіз отриманих у результаті моніторингу даних, підготовка відповідних рекомендацій щодо подальшої імплементації ЦСР, уточнення у разі доцільності переліку індикаторів, стратегічне планування сталого розвитку на національному, регіональному і місцевому рівнях, контроль за реалізацією проектів у сфері ЦСР, у т.ч. тих, що реалізуються із залученням коштів міжнародних організацій, національних та іноземних інвесторів, тощо.

Крім того, низка державних і недержавних структур та наукових установ виконує важливу роботу щодо імплементації ЦСР, у т.ч. щодо підготовки програмних і прогнозних документів. Але ці процеси і організації не охоплені існуючими процедурами координації і моніторингу імплементації ЦСР. Це ускладнює забезпечення інклюзивного сталого розвитку на основі принципу «нікого не залишити осторонь» відповідно до вимог ООН.

Недоліки моніторингу імплементації ЦСР. Однією зі складових забезпечення сталого розвитку в державі має стати підсистема багаторівневого моніторингу та аналізу досягнення ЦСР, що передбачає збір та аналіз даних не лише на національному, а й на регіональному та місцевому рівнях. Це відповідає положенням Резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року».

У той же час Програмою розвитку державної статистики до 2023 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 27.02.2019 № 222, передбачено запровадити збір даних для моніторингу ЦСР лише на державному рівні. Індикатори, затверджені розпорядженням Уряду від 21.08.2019 № 686-р, у розрізі яких здійснюється збір даних для моніторингу імплементації ЦСР, переважно не мають дезагрегації на рівні регіонів та громад. Крім того, зазначені документи не містять опису основних елементів системи моніторингу на всіх рівнях та завдань органам влади на регіональному та місцевому рівнях проводити збір необхідних даних, аналіз та звітування.

Після розширення повноважень громад у процесі децентралізації виникла гостра потреба в отриманні об'єктивної інформації для прийняття рішень в державі. Це обумовлює необхідність запровадження муніципальної статистики з метою збору та систематизації даних на рівні об'єднаних територіальних громад, а також узгодження їх із показниками регіональної та загальнодержавної статистики на основі міжнародних стандартів.

Ефективна імплементація ЦСР в Україні потребує застосування системного підходу до визначення відповідних механізмів публічного управління, які дозволять забезпечити вирішення масштабних проблем у сферах, що охоплюють ЦСР, та врахувати горизонтальні та вертикальні взаємозв'язки окремих елементів системи забезпечення сталого розвитку в державі. З огляду на це та з метою вирішення зазначених проблем пропонується унормувати питання координації і моніторингу імплементації ЦСР в Україні шляхом внесення змін до статті 2 Указу Президента України від 30.09.2019 № 722, виклавши її у такій редакції:

«2. Кабінету Міністрів України:

1) визначити:

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України уповноваженим державним органом з питань координації і моніторингу імплементації Цілей сталого розвитку України;

Державну службу статистики України уповноваженим державним органом з питань збору даних для моніторингу імплементації Цілей сталого розвитку України;

2) до 31 грудня 2019 року затвердити:

порядок координації заходів з імплементації Цілей сталого розвитку України, у тому числі підготовки прогнозних і програмних документів з урахуванням Цілей сталого розвитку України;

порядок підготовки моніторингових звітів щодо показників імплементації Цілей сталого розвитку України, оцінки прогресу досягнення окремих Цілей сталого розвитку, тематичних національних доповідей і рекомендацій з окремих питань забезпечення сталого розвитку в Україні із залученням Національного інституту стратегічних досліджень, інших наукових установ України і міжнародних організацій;

порядок координації міжнародної фінансової і технічної допомоги, а також реалізації проектів у сфері забезпечення сталого розвитку в Україні;

порядок багаторівневого моніторингу реалізації Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року та оприлюднення його результатів щороку до 1 березня року, який настає за звітним, передбачивши, зокрема, його реалізацію на національному рівні – з 2019 року, регіональному рівні – з 2020 року, місцевому рівні – з 2021 року;

3) до 1 березня 2020 року уточнити:

порядок збору даних для моніторингу імплементації Цілей сталого розвитку

України щодо визначення системи індикаторів, механізмів збору, аналізу, оцінки, звітності із встановленням чітких термінів, періодичності та відповідальних на регіональному і місцевому рівнях;

порядок бюджетного планування та звітності щодо імплементації Цілей сталого розвитку України у бюджетному процесі на державному та місцевому рівнях, у тому числі при складанні паспортів бюджетних програм та Бюджетної декларації;

4) до 1 березня 2020 року внести зміни до Програми розвитку державної статистики до 2023 року, в якій передбачити запровадження муніципальної статистики, розробку відповідних правил організації статистичної звітності, а також збір даних та метаданих для інформаційного забезпечення проведення моніторингу Цілей сталого розвитку України на регіональному та місцевому рівнях;

5) розробити та до 1 березня 2020 року подати до Верховної Ради України проекти законів України:

про державне стратегічне планування, передбачивши врахування Цілей сталого розвитку України при розробці прогнозних і програмних документів;

про внесення змін до Закону України «Про державну статистику» щодо нерозповсюдження заборони стосовно поширення статистичної інформації, передбаченої у статті 21 цього Закону, на дані, отримані органами державної статистики від респондентів під час проведення статистичних спостережень, необхідних для обчислення індикаторів Цілей сталого розвитку України;

б) Державній службі статистики України:

передбачити в Плані державних статистичних спостережень на 2020 рік та наступні роки запровадження збору даних для обчислення індикаторів Цілей сталого розвитку України на регіональному рівні та на рівні територіальних громад».